

1. ΘΕΜΑ

Εναλλαγή μεταβατικής – αμετάβατης σύνταξης

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

*αλλάζω τη φούστα / οι άνθρωποι αλλάζουν, ανάβω το φως / δεν ανάβει η φωτιά, η βροχή θόλωσε τα τζάμια / τα τζάμια θόλωσαν, καίω τα χαρτιά / το φαγητό καίει, παίζω κιθάρα / παίζει η εθνική, χτυπάω την πόρτα / το τηλέφωνο χτυπάει
η σούπα βράζει / βράζω τις πατάτες, γελάω / θα τον γελάσω, κατεβαίνω / κατεβαίνει τα σκαλιά, κλαίω / κλαίει τον πόνο της, πάω σπίτι μου / πάει τη γυναίκα του στη δουλειά*

3. ΕΠΙΠΕΔΟ-ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ

3 ΕΚΠΑ

4. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΓΝΩΣΗ

Πτώσεις (ουσιαστικών)

Αντωνυμίες

Αμετάβαρα ρήματα

Μεταβατικά ρήματα

5. ΠΙΘΑΝΑ ΛΑΘΗ

Δυσκολία να αντιληφθούν τη μεταβατική και αμετάβατη χρήση ορισμένων ρημάτων.

6. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Υπάρχουν ρήματα που μπορεί να χρησιμοποιηθούν ως μεταβατικά και ως αμετάβαρα χωρίς να αλλάζει η φωνή του ρήματος.

α) Τα μεταβατικά ρήματα είναι δυνατόν να αλλάξουν τη σημασία τους και να γίνουν αμετάβαρα, όταν παραλείπεται το αντικείμενο που τα ακολουθεί:

Ο Νίκος άνοιξε το παράθυρο. (μεταβατικό)

Τα μαγαζιά άνοιξαν. (αμετάβατο)

μεταβατικά

*αλλάζω άποψη, την μπλούζα
αδειάζω την κατσαρόλα
καίω τα χαρτιά
λιώνω τη σοκολάτα
παίζω μπάλα
τον έσκασες
χαλάω τη μηχανή
χτυπάω την πόρτα*

αμετάβαρα

*αλλάζουν οι εποχές
το σχολείο αδειάζει
το φαγητό καίει
ο πάγος λιώνει
παίζει η εθνική ομάδα
έσκασε από τη στενοχώρια του
ο καιρός χαλάει
χτυπάει το τηλέφωνο*

Ορισμένα ρήματα που χρησιμοποιούνται κυρίως ως μεταβατικά είναι δυνατόν να αλλάξουν τη σημασία τους και να γίνουν αμετάβαρα. Σε αυτή την περίπτωση, το αντικείμενό τους γίνεται υποκείμενο όταν χρησιμοποιούνται ως αμετάβαρα. Τα ρήματα αυτά ονομάζονται *εργαστικά*.

μεταβατικά

*ανοίγω το μαγαζί στις 9.00
αρχίζω / τελειώνω τον αγώνα
ανάβω / σβήνω τη φωτιά*

αμετάβαρα

*το μαγαζί ανοίγει στις 9.00
ο αγώνας αρχίζει / τελειώνει
η φωτιά ανάβει / σβήνει*

γλιτώνω τον κατηγορούμενο
η βροχή θολώνει τα τζάμια
στεγνώνω τα μαλλιά

ο κατηγορούμενος δε γλιτώνει
τα τζάμια θολώνουν
τα μαλλιά στεγνώνουν

β) Πολλά αμετάβατα ρήματα λαμβάνονται και ως μεταβατικά:

Το νερό βράζει. (αμετάβατο)

Βράζω τα αυγά. (μεταβατικό)

αμετάβατα

ανεβαίνω, κατεβαίνω
η σούπα βράζει
γελάω
τα τζάμια γυαλίζουν
κλαίω
δουλεύει
σπουδάζει
το αεροπλάνο πετάει
φτάνω στο σπίτι
πολεμάω
πονάω
τα ξύλα σαπίζουν
τρέμω από το κρύο

μεταβατικά

ανεβαίνω, κατεβαίνω τα σκαλιά
βράζω τις πατάτες
τον γελάει (= τον κοροϊδεύει)
γυαλίζει το πάτωμα
κλαίει τον πόνο της
σε δουλεύει
τον σπουδάζει ο αδερφός του
πετάει τα πιάτα
τον έφτασε στην πλατεία
πολεμάω τον εχθρό
τον πονάω γιατί είμαστε φίλοι
θα τον σαπίσω στο ξύλο
τους τρέμουν (τους φοβούνται)

Ορισμένα ρήματα που χρησιμοποιούνται κυρίως ως αμετάβατα είναι δυνατόν να αλλάξουν τη σημασία τους και να γίνουν μεταβατικά. Σε αυτή την περίπτωση, τα ρήματα αυτά δέχονται αντικείμενο. Αυτά τα ρήματα ονομάζονται *μεταβιβαστικά*.

αμετάβατα

ο σκύλος αγριεύει
γερνάει από τα προβλήματα
η γυναίκα του πάει στη δουλειά της
το πλοίο βούλιαξε από το δυνατό άνεμο

μεταβατικά

ο αδερφός μου αγριεύει το σκύλο
τα προβλήματα τη γερνούν
πάει τη γυναίκα του στη δουλειά της
ο δυνατός άνεμος βούλιαξε το πλοίο

7. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Το συγκεκριμένο θέμα παρουσιάζει αρκετές δυσκολίες, γιατί οι αλλόγλωσσοι δυσκολεύονται να καταλάβουν τη μεταβατική και αμετάβατη χρήση κάποιων ρημάτων. Επίσης, θα πρέπει να γίνει κατανοητό ότι αυτή η διπλή σύνταξη δεν αφορά όλα τα μεταβατικά και αμετάβατα ρήματα. Ο διδάσκων, ανάλογα με το επίπεδο της τάξης του, θα ήταν καλό να δώσει παραδείγματα με ρήματα που χρησιμοποιούνται συχνά στο λόγο (προφορικό και γραπτό).

8. ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΣΥΝΑΦΗ ΘΕΜΑΤΑ

ΓΓ21: Αμετάβατα ρήματα

ΓΓ22: Μεταβατικά ρήματα

9. ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΣΕ ΥΛΙΚΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Γλωσσικές Ασκήσεις: